

העיתון

עתון אורתודוכסי י"ל ארת בשבוע.

Гамойдіа

ב"ה פאלמאוא ה' נשא"ב סיון תרע"א
Полтава, 26 Мая 1911 г.

Гамойдіа

מחיר: מודעות:
בעד כל שורה קטנה
באחיות פשוט 15 קאפ
בעמוד הראשון 30
מחיר: בארצות:
לשנה 4 רובל
לחצי שנה 2
לרבע 1
בחזק לארץ:
לשנה 5 רובל
לחצי שנה 2
מחיר: גליץ ויהודי:
10 ק"פ
מחיר: גליץ אדריסא:
25 קאפ

האדריסא:
Редакция газеты „Гамойдіа“, Полтава.
Redaction des „HAMOIDIA“, Poltava.

הבן העניינים: לשאלה המנסרת ברקיע עמנו, חלילה עקיבה לחייליך—המים היוצאים מן הלב, נולד—
על הישיבות, כי יחולל יעקב וויינגרטן הוסיף פילוסוף—הרעיון משפט—העניין—מודעות—ה' תרע"א
פירסומן: הגאולה והחמורה, הכנסת סגל—הקלוקסו.

לשאלה המנסרת ברקיע עמנו.

„ורוק חומרא לאוירא אעיקרי קאי“... סופרו הראשון של ה„מאמענא“, כפי שספרו לנו, נולד, נתגדל ונתחנך על ברני החסידות, ולכן, גם אחרי צאתו לעולם אחר, לעולם הליטורטורא העברית והורגונית, העולם העומד על הקצה השני כנגד להחסידות, בכל זאת כפעם בפעם, מתו שהגיע לידו יקיימנה, ידבר בשבחה וישתדל לחבבנה, נכר הרבר שהנשמה שבקרבו, כהיותה טובעת עתה ביטח של הספרות החפשית, מתגעגעת עדיין לאהבה נעורים שהיתה לה עם למודי, דרכי ומנהגי החסידות, ומתנחמת, בפחות, בזכרה גירסא דינקותא דידה.

כי על כן אין כל פלא בעינינו, אם אותו הסופר במאמרו „עם מו ערקלעהרט ווערען“ שבגליון 114, מתעקש כל כך לאמר: „קבלו דעתי“. אבל הכי בשביל זה שהוא מתגעגע אחר חמיה הנגידה שאבד בידים, כבר מחויבים הרבנים לבטל דעתם מפני דעתו?

לא, לא! אף פעמים לא!...

כי רחוקים אנחנו מה„רדיקלים“ של R. ב„פריינד“ ושל „הרהומן“ וחבריו, כרחוק מזרח ממערב, כמומה לנו, למותר כלל להגיד, ובכל זאת במדע עוד דברנו עם איש על אדות פתרון השאלה ההיא, כבר ישבנו על מרכה זו שמר צייטלין כותש בה כל כך את הרבנים על שנשמעים לרדיקלים, ובאנו, במאמרינו הראשיים שבגליוני 29, 30, לידו החלטה, כי חלילה לנו מהשתרע, במחאתנו נגד עלילת השוא של צוררנו, עם מחרות טעמים ונמוקים, באורים ופירושים, מדוע שקר העליה, אחרי כי על פקטיאמתי כל טעם ונמוק לא רק למותר כי אם גם למחסור. לא רק בשביל כל הטעמים שנאמרו ונשנו פעמים אין מספר, ואשר כשהם לעצמם אמנם בנים ואמתים הם—עלילת הדם שקר הגד, כי אם מפני שהוא שקר! שקר גמור ומוחלט!

ובהיות העלילה שקר בכל אופן, שקר מפני שהוא שקר בעצם ובפועל, למה לנו להגיד ולספר טעמים ונמוקים, קמחא טחינא, שכבר נאמרו ונשנו? אחת עלינו לצות: שקר!... שקר!... שקר!... ותו לא מירי... ככה החלטנו אנו וככה החליטו גם עסקני הצבור ועממם רבנים ומשכילים מפורסמים בשלשים איש באוועצה שהיתה לנו בפטרבורג ואשר בה רנו בכבר ראש על השאלות הללו.

(א) אם ראוי נחזק להוציא לפועל מה שוחמו ויתרגשו לבית אחינו בני ישראל לצאת במחאה נמרצה נגד עלילת דם הנטובה או לחשות ולירום, כהיותנו בטוחים כי סוף סוף יצא כנה צדקנו והאמת תנצח ותקים. לעד?

(ב) אם נחזק לענותם כאולתם, היסתפקו הרבנים רק בדברים קצרים, בהודעה כי שקר גמור הוא או לברר שקריהם בראיות טעמים ונמוקים מחקי דת וזה"ק?

(ג) אם מחאת הרבנים תהא רק על דברתם הצדק או, כמו שעלה על דעת רבים וכן שלמים, יוסיפו עליה נח שבועת ה'?

(ד) על אדות הערמה שהערימו צוררנו להטיל את העלילה, הריא רק על החסידים, אם נחזק עתה לברר את האמת, שהחסידים אינם כהה בודרת כ"א אחים תמימים השומרים דת וטעות תוה"ק בלי כל הבדל משאר אחב"י.

ואחרי משא ומתן בכבר ראש החליטו כלם פה אחד:

(א) אף כי בטוחים אנו ש„שקר אין לו רגלים“ וסוף סוף תהא אחרית העלילה הזאת, ככל העלילות האלה בזמנים שונים, בושה וחרפה רק להמעלילים, בכ"ז איננו בני-חורין לשבת בחבוק ידיים וחובה על הרבנים לצאת אל העם; אפס, לא במחאה חריפית, כי אם בהודעה פומבית (Торжественное заявление раввинов) שתהא כתובה לא בסופה וסערה, כי אם בנעם כראוי לדברי חכמים אשר בנחת נשמעים.

(ב) נפתרה בשלילה, כלומר: לבלתי כתוב טעמים ונמוקים כי אם דברים כהיותם, שהשקר הוא שקר.

(ג) נפתרה ג"כ בשלילה, הואיל וכבר נשבעו בני ישראל לא פעם אחת שעלילה זו שקר וכזב הוא, ובכ"ז אלה היודעים את האמת ומתכוונים למרוד בה לא חזרו לאחוריהם גם מחמת השבועה, ואין איפא כל תועלת אם יוסיפו הרבנים להשבע עוד הפעם.

(ד) כי כל רבני האומה, בחסידים באשכנזים, כלם כאחד יבאו על החתום בהודעה זו, שבה יוכלט גם זה שהאומה הישראלית אינה מתגוררת לכתות שונות דתיות כ"א כלנו בני אב אחד נחנו בני עם אחד ותורה אחת ומשפט אחד לכלנו.

ואמנם חסידו אשר החליטו לבלתי עשה כדעתו של סופר ה„מוסינט“, ואפילו בפתרון השאלה האחרונה, שהוא הוא נקודת הכיכר שבהתנפלותו של הסופר תהא על הרבנים שנלכדו, כביכול, ברשת ה„רדיקלים“ של ה„פריינד“ ו„הרהומן“, הואיל ובאמת אין מקום במחאה זו לכאר כדבעי שיטת החסידות, למען הראות בעליל, שאין החסידים כהה בעמנו אלא בית ישראל עצמו הנמן בכל שאר היהודים.

ולא עוד אלא שלדברי הסופר, כי נחזק עתה דוקא לכאר, לפני האינטליגנציא הרוסית, כי החסידים אינם כהה, ומסתמא דבר זה ג"כ לא בהודעה יבשה בלבד, כ"א בטעמים ונמוקים, בבאורים ברורים חסידות זו מה היא—הלא מתעוררת שאלה חדשה, והיא: איזו חסידות נכאר לפני עם הארץ, אם את החסידות של האראדעצקי, של דובנאוו או של חבריהם הוגי דעות החפשיות, המישיכים אחריהם את החסידות ביר חוקה וממרים בתוכה חיוני רוחם החפשית או את החסידות האמתית של כל החסידים ואנשי מעשה היראים את ה' יבמצותיו חפצים מאד, שאם אמנם גם היא מתחלקה לשיטות שונות: החבד"ת, הפולנית, הוואלינית ועוד, אבל הלא עכ"פ יש בהם צד השוה שכלם מתאימים לכך בית ישראל בלו לשמור בדיוק נמרץ כל שם"ה מצות ל"ה ורמ"ח מצע אינהו ואבגוריהו, והנפקא-מינה ביניהם לבין עצמם או לבין הבלתי חסידים הוא רק בהדרג מצוה וזרנותן וכדומה בנוגע למצות עשה ובחומה בקורש של מצות ל"ה, ואשר ע"כ גם בין החסידים היותר קצונים, שלדברת המלגלגים, אוכלים סעודת מלכה ביום השלישי, לא שמענו

божественныя слова „любѣ ближняго, какъ самого себя“ нынѣ вновь служить средствомъ для возбужденія вражды противъ евреевъ среди ихъ согражданъ. Въ настоящее время обвиненіе, опровергнутое неоднократно учеными богословами, высшими іерархами христіанскихъ церквей и Монархами съ высоты Престола, видоизмѣняется и обращается противъ будто бы существующей среди евреевъ секты. Въ невѣжествѣ или недобросовѣстности своей обвинители указываютъ на хасидовъ, относя ихъ къ какой то сектѣ, употребляющей христіанскую кровь.

Мы, раввины, посвятившіе свою жизнь всестороннему изученію еврейской вѣры, ея письменности и устныхъ преданій протестуемъ съ глубокимъ возмущеніемъ и негодованіемъ противъ кощунственнаго обвиненія и приѣмлемъ священный долгъ предъ лицомъ Всемогущаго Бога, Бога Израиля и передъ всѣмъ міромъ торжественно заявить:

Нигдѣ, ни въ священномъ Писаніи, ни въ Талмудѣ, ни въ коментаріяхъ къ нимъ, ни въ Зогарѣ, ни въ Кабалѣ, ни въ какомъ либо изъ произведеній, имѣющемъ хотя бы самое отдаленное отношеніе къ еврейскому вѣроученію, ни даже въ устныхъ народныхъ преданіяхъ — нигдѣ не содержится ни малѣйшаго намека, который давалъ бы поводъ къ подобному обвиненію.

Съ тѣмъ же возмущеніемъ и негодованіемъ мы отвергаемъ обвиненіе въ существованіи среди евреевъ секты или отдѣльных лицъ, употребляющихъ христіанскую кровь для ритуальныхъ цѣлей. Еврейскій законъ имъ его объемъ, не измѣненный и недѣлимый не имѣетъ разновидностей, въ еврействѣ нѣтъ секты, еврейская религія не даетъ и не могла дать почвы для кроваваго изувѣрства, хасиды, какъ и противопоставляемые имъ миснагиды, не составляютъ секты, у хасидовъ, какъ и у миснагидовъ, дѣйствуетъ одинъ и тотъ же законъ, для нихъ обязательны одни и тѣ же до мельчайшихъ подробностей религіозныя предписанія и обряды, всѣ они чтутъ однѣ и тѣ же Священные книги, извѣстныя всему міру, въ еврействѣ нѣтъ ни одной

מעולם שימצאו ביניהם כאלה שקבלה שבת אצלם תהא ביים הראשון בערב או שאכילת ערב יום הכפורים—שג"כ מצוה רבה היא ועכ"פ לא פחות מסעודת מלוה-מלכה—המשך עד הלילה, ומכש"כ עד לפנות ערב למהר או למחרתם, ורק תמיד כאשר אך נוגע למלי דאסורא בכניסת שבת, יוה"כ, יו"ט וכדומה בכל האיסורים שבתורה הכתובה והמסורה, הננו מוצאים אותם זהירים וזריזים ככל ישראל חברים החרדים לה' ולתורתו ומצותיו, ואין איפא אפשר בכל לכנותם בשם כזה בישראל?

ובכן, יואיל נא הסופר הנכבד לבא תהלה בדברים עם חבריו הסופרים שכבר הרבו לתאר את החסידות בצבעים שונים של שיטות מחלוקות שלא הרי זו כהרי זו ולהחליט ג"כ צד השוה שביניהן ואחרי כן יהליט באיזה צד השוה לבחור אם שלו וחבריו או של החסידים עצמם, ואז, רק אז, יתרגו על הרבנים שנתפתי להרדיקלים של ה"פריינד" ו"ה-הומן" מיודעיהם, אבל כל עוד שלא בא לידי החלטת זה, כל תלונותיו מוקדמות הן, ואין שלא יעמוד לברר דרישתו זאת, כל עמלן יהיה לריק ויגיעתו לבהלה, סוף דבר, לא עתה העת להתוכח, ורק בקצרה נאמר: הרבנים לא מפני הרדיקלים של עתונותו הוא שבא לידי החלטה אחת עם עמקני הצבור בהמועצה שהיתה להם בפ"ב, כי אם ע"פ הכרתם הפנימית, שכן נאה וכן יאה לנו לפיכחני המצב ההוא.

וע"כ חליטה לנו לשים לב לדברי סופרים, אף אם אמנם טובתנו הם דורשים, ועל כל רבני ארצנו חובה קדושה מוטלת למהר לבא על החתום או לשלוח הרשאה לכבוד הרב הגאון ר' דוד טובי קאצענעלינבויגען הגאבד"ק פעטערבורג (ysachar per. 15) שיחתום את שמו על ה"הודעה הפומבית" האמורה, והשי"ת השומר את עמו ישראל לעד יתן שתקלע אל המסדה להסיר רבות שוא ועליזות שקר מעל עמו ושלו יהי לנו מעתה ועד עולם, אמן.

א"י. י. עקיבא ראבינאוויץ.

ניסח הודעת-ההכחשה שעל"י יחתמו הרבנים שליט"א.

Снова драгоценное наследіе отцовъ нашихъ—наша священная вѣра подвергается тяжкому оскорбленію. Снова поднимается голову гнусный, кровавый извѣтъ и распространяется злонамѣренное обвиненіе, будто среди евреевъ существуетъ секта, употребляющая христіанскую кровь.

Этотъ извѣтъ, возникшій во тьмѣ начала среднихъ вѣковъ, противорѣчащій духу и основамъ еврейской вѣры, той вѣры, которая первая провозгласила смертнымъ грѣхомъ убійство, которая запретила въ употребленіе въ пищу крови даже животныхъ, вѣры въ Единого Бога, которая первая огненными буквами начертала

אברהם אבא ראקאוויסקי.

הנאולה והתמורה.

א.

יוחנא בילדותו.

אביו, וכולקע המלמד בעיירתו, וזה לבתר שם טוב; ארכעים שנה לימד, העמוד תלמידים הבה, ואביו עליו, שכל בני העיירה, שכלם מלאים תורה וחכמה ברוסון, תלמידיו או תלמידיו תלמידיו הם, שיצקו מים על ידו, וכלם קוראים לו "רבי"...

כי וכולקע לא היה כלל מתרפה במלאכתו, —ואת היא בן המפורסמות שאין צריכות דאיה, ואפילו קטני אגדה, מוצאו כי מביין שהגיע לשנת השלשים כבר היה מבקע ויוק דם סחוך גורנו ולבסוף הובה גם בשפת, מיד האמינו בעבודתו שעבודה תמה היא, מלכות כהלכתה...

והתורה, כדאי היתה מחזקת על אבסניא שלה, וכדאי ראוי היה גם יוחנא בנו הכבוד להיות כרעא דאביו, אבל, לא זו הדרך; ומה היתה התורה יכולה לעשות אם יוחנא סגר ונעל בפניה בראיו את דלתותיה של האבסניא?

יוחנא לא קרא ולא שנה ולא הבנים את עצמו לעמלה של תורה או של דרך ארץ אפילו משהו.

בן גער הכניסו אביו למקרא; למדו בעט "עברי", קמעא קמעא של סדר התפלה, התחיל ללמדו גם פרשת ויקרא, אך יוחנא היה פרא אדם, נכנסו הדברים דרך איון זו ומיד יצאו דרך חברתה...

נפלה קטטה בינו ובין וכולקע אביו, גדשה את הפאה, מיד בעט יוחנא באביו וברכו, יצא אל השוק הסואן, אל קולם הטעשה והחיים להיות ארון לעצמו.

נשפל לו יוחנא דגן והתחיל להתחבך אצל הרבנים, בעלי הברכות ולשרת את משרתיהם בכל מלאכת עבודתם; היה חולה ומשקע, מניח תבן ומפא לסוסים, מושע את צירי האופנים בופת ושופך עליהם דליות של מים מפני החמה; קושר קשרים לזונות הסוסים, מופת את רעמתם ואת צמתם, מסדר את הרסן ואת הסוסרות וכורך וורדא פוסקא לסוסא הוורא, מפני שכן נאה ויאה לה, בעניוהא לישראל...

ועובר היה מאהבה, שלא על מנת לקבל פרס... יודע היה יוחנא כי היום לעשות זמור לקבל שכר, ואף על פי שמימי לא קרא בספר בן סירה, בכל מקום מרגיש היה כהברה פנימית, כי סוף הכבוד לבוא, וכשהגיע שעתו, במקומו יושבוהו, ובשמו יקראוהו. ואותה השעה המשחקת היתה הולכת ומתקרבת בפסיעות נסות...

יצא יוחנא מכלל תינוק ונכנס לעונת הפעילות, התחילו הרבנים בעצמם ובכבודם להכבו ולקבדו, ואף הוא היה מתכוון להתחבב עליהם, לבקש אהבה, ופניו שלא ידע כי בראש, נמי עתיד להיות רוכב על גביו, לפיכך היה נזנח את לבנם של כל אחד מהם, מהניף לזה וחוזר ומהניף לזה, ובשכר שהיה יודע ומבין, כי מהבנים הרבנים את סוסיהם יותר מנפם, מלשונותיהם ובניהם, לפיכך, כשבא להתחבב על הד מן חבריו, מיד היה מספר בננות של בהמתו של חבירו. שומט היה בהשאי וכלאחר-יד את הנגר-של-גלוסטרמא מאופני מרכבתו של משקע, ולחש לו באוזן של יודקע חבירו: המתן, וראית איך יהפך משקע היום את "הקערה" שלו על פיה, וכל יושביה יבואו לידי פשוט ידים ורגלים...

ויודקע ציבט לו את כלל אונו, סוטר את לועו וקורא לו בלשון של חיבה: "ממור אחד"...

בא לו אצל משקע, והוא עומד וסוקר סקירה אחת על "סרכבת המשנה" שלו, ומקירה שניה על "העגלה השלישית" של יודקע חבירו, מושע יוחנא מין העייה של שחוק וקלות-ראש, ואומר לו בלחישת: רואה אתה את יודקע, איך הוא עומד ומסתכל ונהנה, מוין החיות" שלו...

היך וחיי ראשי, כי ב"ס אינם דאזים אלא לכלבים ולהנאות-עודם: "הכרדי" הזה שהוא מתנאה בו, ש"שמן אותו במנה ופרס, הרי הוא צולע במקום שהגידים צומחין, ובעגלא זוסן קרים ופול ברעים על פרשת דרכים: ה"ערמוני" שלו, שקנה מאתו העצני, גל של עצמות הוא, בשכר שלצים רובבים עליו בשני משמרות של הלילה, ומסלסלים בשער. ומה תאמר לאותה הבריה השלישית, הנוסית חיוורתא, התבנת שבת", שאילמלא היתה "פניא נחורא" נראה ואינה רואה, כבר היתה מטלת עצמה על זכי הכרברה ואומרת, ר' יודקע, משכני אחרך...

מתקרב היה יוחנא לפעמים אל אחד הנוסעים שכבר קנה אותו: לוי במשיכה ובשני רשות, ובבר הושיבו במרכבתו בישיבת קבע, ואומר לו בהשאי: ר' יהודי, עד שאחא תולך להתלבט ולהתחבב בתוך מפולת זו, שתביאך לידי רסוק אברים ולירי תולי מעים ויציא את נשמה קודם שתגיע לאתרא הדין, צא ושב במקך בנדר בתוך מרכבתו של יודקע המוכנת והתחבבה שסוסיה גמלי פרזי, ממש בנשרים, וכבר רק נוסע אחד חסר לפניך...

הגיגשו בו ביותנא והרדויות של כשרון שיש להתחשב עמו, התחילו הרבנים לקלס אותו ולהניד מקצת שכתו בפניו, להעיד עליו שאף על פי שכן מלמד הוא, אבל הוא אינו "מלמד" כלל וכלל: התחילו מנמיסים אותו לפני ולפנים, להשתמש בו בעבודות יותר חשובות, שאינן כשרות בור; למדותו הלכות רובב ומנהיג, כיצד תופסין רמן וגושים מן הדרך, כשסודמנות שהי עגלות במקום צד, כמו במורד בית הורן; כיצד אוחזין בארכובה של סוס בשעה שבר-נפחא מפריסו פרס-הכרול, ובפוחין אותו אם סוס נגח הוא; כיצד תולשין לו בשער, בשעה שאינו רוצה, כלומר, אינו יכול לעלות ההרה, מפני שהשעינו עליו יותר מדאי; כיצד מערביין וקוצעים דמי הובלה כך וכך, ואחר כך חוזרים בהם ואומרים לא כך קצצו אלא כפלים, וכאלה נופי הלכות של בעל-עגלה ופרטיהם וקדוקיהם.

דת ורית של היהדות, הם מהנהנים בלי שום רגש של רחמנות הטבעה בנפש ב"י הרחמים.

שם תאמרו אין מביאין רא'י מאלו האינטיגנטיים, הכנהיגים בווארשא, שהם מכת המתבוללים, כאשר יכנו אותם הלאומיים החדשים הנאציאנאליים בשם "אסימילאטורים" והנאציאנאליים הלאומיים שלנו הם בעלי טובות אכזרים בתיכונם, ע"כ כרו להוציא מלככות הקוראים המעות הגדולה הזאת, מוכרחים אנחנו להוכיח את המעשה המכוער שנתפרסם כבר, וזה הוא: מכ"ע, הומן. נימר 127 תרס"ו הודיע בזה"ל:

האספה הכללית של חברת חובבי ציון בארעסא, אחרי הפגרום בימי אקמאבר בא לאוצר ועד הציוני נדרות רבות לטובת היהודים שבכלו מהפרעות, סכומי הנדבות האלה נקבצו באוצר הועד הפועל לסכום גדול של יותר מתשע מאות אלף רובל, הועד בהשבו ובדנו על אדות השאלה: איך ועל מה להוציא את הסכומים האלה, בא לדין מסקנא זו, בהיות כי זרם העמינראציע בודאי ישטוף מערי הדרום ברוסיה לארצות של המזרח הקרוב, כי על כן יש להועד הרשות להוציא את הסכומים הנזכרים על יסוד וסדור, לשכת מודיעין רבות בערי החוף שבארץ ישראל, מצרים וכדומה. לתכלית הרבה הזה שלח הועד הפועל הציוני את אחד מחבריו מר שיינקין לארץ ישראל, למען יסדר ויסדר שם בערי החוף, לשכת מודיעין עכ"ל.

השמעתם מימיכם סדר הנהגה במעשה הצדקה כמו שמתנהגים הלאומיים בכסף האומללים השדורים? העלמת קרוב למלאין רובל של רחמי בני קרובים ורחיקים ששלחו בעד השדורים הרצוצים, ששנו את הצדקה של פקוח נפשית רבות לפי רצונם, ואמתלא פרועה של, לשכת מודיעין" מכ"ע ששמע מי מעמנו זה חמש שנים, מתו, איפה, איך, וכמה לשכית נתיסדו? מי מהם מנהיגיהן, ומה פעלו? הנשמעה אחיות עינים בואת? ומה נמלצו דברי "מגיני התורה" במחברתם, נחפשה רכיבנו" וז"ל:

אלו נמצאו חליצה עין שור עניים בזה כו' ביד שלומי אמוני ישראל העומקים בצדקות כו', כי עתה היו העתונים להררי געש כו', וכמה שקרים מכוערים מפלו על אינות וכמות של דהמס להגדיל העון כו', כפי שהם רגילים לפסול בזמנם הם את תופשי התורה כו', וככה בפורי עגבים נוצרו בחיזיונותיהם לפקוח על דהמס כו' הנמצאים בכפופות המציאות שהיראים עטופים בהן כו' האמנם יש להועד הצדקה לעשות כו' בכסף השלוח להשדורים כו' שחיי השעה שלהם תלואים בנדבות השלוחים רק להחזיקם במרם יפלו כו'? בפרי מיליאין רובל כו' כמה כושלים מהשדורים היתה היכלת להקים כו', כמה עצמות יבשות כו' היתה היכלת להשיג להחיה כו', והרעדאקטארים העברים מספרים ומודיעים מעשים באלה כו' בבלי העיר עליהם, כי הלא ידענו מאיזה רעדאקציע ידועה שקראה לנדבות בעד נשרפים ובעד עשומים וכמה שבדעו בעצמן את החלק היותר גדול מכסף השלוח על ידן בעד האומללים, כפי שנתפרסמו כו' והצנו ערומים ולא יתבששו, כי הלא נאורים הם, והכל שרוי להם כו' בעלי טובות כו', דואנים ומבקשים תכלית טובה לעמם, בונים בית ישראל בדמים תרתי שלהם... עכ"ל.

הנה זאת ורבות בואת הן פעולות כמה מהנאורים בעלי רכושיות שלנו שלא יכשו ויכלמו גם אחרי הבאנקראט הגדול שעשו לכלל האומה בדפשוותם שיכנו "השכלה" או "רוח העת", שבמנו והבטיחו להנהיג בזכותה לאומיתנו אהבה אחת ומנוחה שלמה ושיוויון זכויות בקרב הארץ, עד שגרמו עדינו סערות וסיפות, ועדין לא נכלמו מהבטחותיהם והתחכמו להמשיך הן על חפשויהם "ההשכלה", שהיתה כמטבע שאבדה צורתה, בשטי השם "לאומיות", ותחת פירמא של חברת ציון, והנה ה"י הבאנקראט האחרון הזה גדול ומכוער הרבה יותר מן הראשון, שמכל הקולות והמחולות, מכל ההזיות והפאנטאזיות והבטחות הרי הרים שהבטיחו, מלבד שישועות לא נעשו על ידיהם עוד גרמו מועקות ורדיפות על עם שומר אמונים... מכל דחלומות רכושנים שהלכו מהרהורי לבם, פתר להם הומן נשיבות בעיטות, עד שרם נתבעים גם לדין אף על ששנו את שמותיהם, למשל: מחיים-ליעפים, סמדרכי-למאטווי, כו', וגם על "משומרים" נתכה החמה והקצף כידוע, ובכל זאת, נמלה מהם הבישה והחרפה, ועודם רוצים לפסוע בראשי עם קדש, אעפ"י שלא נתנו לנו שווי זכויות בהשכלתם, ולא "מדינת יהודים" בארץ ישראל שדבטירה עפ"י, עפפנטיליכע פעלקער רעכט", בכ"ז די להם להשתרר ולהביא למעשה את ההלכה שנהחדשה בבית מדרשם והיא, כבוש הקהלות. אין קהלה קדושה שאיננה סובלת עתה מההלכה המחודשת של אי פכלנות הזאת, אשר עתה עברה השתררתה גם על קהלת ישראל ב"קאנוא" בפרט.

הנה נאורינו בעלי הטובות שלנו, בהיות שרוב מוסדי הצבור והנסות העדה נמצאים תחת רשותם והנהגתם, הנה כמה מרם מרגישים בעצמם שבהם מספיק לכבוש את הקהלה גם בעיני הרבנות!

עוד לפני ערך שנה הקדיש הרה"ג עורך המודיע ש"י מאמר יקר מאד בדבר הרבנות שבו הוכיח בדברים של מעם, כי רבנות הקהלה המפארה הזאת שקראה לה שם עולם בגדולי נאונים רבניה איננה רק פרטית כי יותר מענייה

части, у которой были бы въ почитаніи какія нибудь тайныя религіозныя книги. Воспрещенное нашимъ въроученіемъ, есть воспрещенное для всѣхъ евреевъ. предписанія религіи обязательны для всего еврейства.

Много мученической крови еврейской пролито, какъ жертва злостной клеветы на еврейскій законъ. Настоящее торжественное наше заявленіе передъ Господомъ—Богомъ, Богомъ Израіля и передъ всѣмъ міромъ да послужитъ къ вразумленію тѣхъ, въ комъ совѣсть сохранилась и не угасла въ душѣ искра правды.

Въ упованіи на помощь Всевышняго и въ горячій вѣрѣ, что „правда восторжествуетъ, несправедливость уничтожится и зло исчезнетъ какъ дымъ“, мы молимъ Господа Бога, Бога Израіля,—да ниспослетъ Онъ миръ всему человѣчеству и взаимную любовь между народами земли.

דברים הוצאים מן הרב!

הרב עורך, המודיע" ש"י במאמרו הנכבד, "לשאלת היום" נימר 27 מסים בדברים האלה: "העדנו מה שהעדנו, בשברון לב ומריבת נפש, ראות, כי אלה האנשים עצמם שכל כך הרעישו הכל רק למען השיגו שווי זכויות בעד היהודי האימלל, שוללים מאתנו כל זכות אדם ויהודי! הננו פונים אליכם קוראים נכבדים, היום, בבקשה, לבדלתי כבוש פנים בקרקע ולהגיד פעם אחת נלוי לכל את אשר בלבבכם הדוי מאד, על שלילה זכויותנו מבית הרבה יותר מבחוק".

ההערה הזאת הכתובה בקצרה, היא באמת רחבה כצורת לבנו לזמן מאד, וארוכה כארך הגלות שלנו.

מצינו אנו לשני משיחים, למשיח בן יוסף ולמשיח בן דוד, ועל יסוד יסודות תכלית צריכים אנו למשיח בן יוסף? וענה הפתגם: הוא יסוד יסודות יסודות ישראל מהגלות הפנימי שסובלים אנו מרשעי ישראל... מכל ששוללנו הנאורים בעלי הטובות החדשים שלנו הדואנים כל כך בעבודתו הניד הומן האחרון מתוך הצרות שמתחדשות עלינו ר"ל בכל יום, שקללתו מרובה משלפנו אבל רבים מאחינו החרדים התרגלו כל כך לכפוף קומתם בפני בעלי הטובות הללו, עד שלא יכירו וידעו כלל כמה סובלים הם מטיבותיהם של האינטיגנטיים הללו; על כן די להראות לכפופי הקומה הללו את החוברת הורגנית הקרה, "רעד ארמאדאקסישער פראנראם מוארשא" המציר היטב נכון גלותם של שלומי אמוני ישראל, שסובלים מהאינטיגנטיים בעלי הגמיגע בווארשא אשר כבוש תחת ידיהם את כל הקיפות הצבוריות ושלמים על הקהלה בחומר וברוח, בממון של הצבור ובנכסיו הרוחניים, כגון בית החולים, הת"ת, וכל מוסדי הצדקה והחסד של הקהלה שכבוש תחת ידיהם, ומלבד שלא השאירו בנכסיו הצבור הרוחניים כמעט שום לחלוחית של

ויהא היה כבוד סוד שאינו מאבד משה.

ולא היו ימים מרובים ויהא כבר היה מן הקצנא" ולמעלה... יצא מרשעה רבים וגבנם לרשות היחיד: יודקע נתן ציוני כו', קרבו בשתי ידים, ובבקר אחד, הננו רואים את יוחנא יושב לעזא ולעזא, על גבי הקרנות של מרכבתו של יודקע, מעביר את הכרובה ברחבה של העיר שתי יערב, דופק על צעדותיהם היבשות של הסוסים למעלה ולמטה וצועק: "פנו דרך!... להראות לכל, מה בין סוסיו של יודקע ובין אלה של מטיקת הבריו, שאינם מגיעים עד קרפוליהם...".

ויהא דין כבר מסתפר בתפירת של קוק, כובעו מזה הצדה מול ערפו, לבוש הוא אצטלא קצרה עד הכרכים ואכנס אדום בפתניו, ויבשהו מטייל ברישות הרבים, מחלץ עץ פיו איזה מנגינה ומשפיע קול שוט, דומה היה שהוא נהנה מן העולם הזה בכל רמ"ת אבריו ויפס"ה נידו, רואה עולמו בחייו ויש לו צנחנא מעין עולם הבא, שאין כל בריה יכולה לעמד במחיצתו...!

אבל שמים לרם וארץ למקל ולכל האדם אין הקר...

בבקר אחד משלחי קיושא, בשעה שיצאו הכרכים עם מרכבותיהם לפעם אל קצה הסמטא, למקום המעמדות, נפלה הברה ביניהם, שכאוחו הלילה בתערים ויהא מן העין: הכין לסוסים מים וזמן, הגיה את כל הכלים על סוסים, ואיננו!

התחילו הבריות באותה שעה נדונות ומתפלפלות זו כו': הללו אומרים: מתרמלו של אחד הנזקקים גב יוחנא אלף אלפים דינרי זהב ויברה למינות הים, והללו אומרים: לא כי, גנבה קלא אית לה, אלא הדבר פשוט: סהורה מכל, ובדורות, בלוסר, אמניגריש, היה מוליד ומכיר במרכבתו, שלא מדעת הבעלים, ומפלתו של יודקע נתעשר זה...!

ובעלן הכרכות, העומדים בננופא, ניכר היה שמסביבם לבתרימות; התחילו כלם להעביר בידיהם על משרתיהם, התחילו מקוננים ואומרים: אנו עמלים וזה עמלים, אנו עמלים עם חיותינו, נויתינו ונשמתנו וזמנים כרעב עשר פעמים ביום, והללו?—הם עושים במרכבותינו באדם בשלי, מביאים אותנו בסכנה ובכנסים מהרבותינו...!

נתוכחו הבריות יום או יומים, וכן ההמו ונשתקע הדבר.

מסתכלים היו הסוסים, לבד הסניאטגהור, בראשונה בפנים החדשות שהביאו להם מים וזמן: דומה היה שהם מתנענים על יוחנא שענן אותם, אבל לא נזרו על עצמם תענית, ימחרה נסתגלו ונתרגלו אל בעליהם החדש, ואף עיירותינו שכתה את יוחנא ואת שומר ואת הזמר היוני שהיה מחלל על פיו, ועולם כמנהגו נוהג! (המשך יבא).

מהרבים, שלחן ערוך חרש ותקונים בדה", כפי "חשבו רבכלנים ונאורים ההם אז שרק בזכות תקנים בדת יזכו את ישראל בשווי זכויות, שהיו עתה נעל נפש כל נקיי הדעה לשמיע, הוכרתי עתה לשמוע, "הרבים" מהועד מאנשים שהשייכות שלהם והמכירות בענין הרבנות וגאונות התורה, היא כשייכות החרדים הותיקים, לרקלובים...

ובלי ספק, אלו שמע כבוד אותו הירב שדם חפצים בו דוקא, באונן את הטעמים שמפניהם בחרים הם בו דוקא, כי אז בטה ענה ואמר: שימר ישראל ישמרני מאוהבי ומכברי האלה ומשונאי אשהמר בעצמי, כי היש רבנות מקבצת את בעליה ומכסה קיקלון על כבוד תורתו כרבנות שידפצו אוהבי לעטרתו בה בקאונא לפי טעמם והלך ריחם...

מאדבת השלום ושנאת המחלוקה, שהשרישו בקרב קהלת קאונא, רבניה גאון חכמי התורה מרבי השלום בעולם, התעשרו הרבים לתת כבוד הבחירה להנאורים והקיפים המעטים, ויאמרו להם: הא לכם רעימה שפ עשרה רבנים גאון הדור המפארים בתורה והפארתם גם בדרך ארץ, והגו נותנים לכם זכות הבחירה, בחרו לכם אחד מבין העשרה האלה, והגו נכונים להסכים לכם, אך אל נא תרעו לכוף איתנו להסכים רק על "האחר" אשר בחרתם לנו אתם! אבל הנאורים ענו כדרכם: "יורעים אנו אמנם כי אתם הרבים, ובכל זאת חזק ואמץ רצוננו דוקא בזה אשר בחרנו, אנהנו, ומחפצנו לא נזוז!... וכה נתפרדה החבילה, וקאונא העיר והאם כרבנות הגאונות עדין היא כאלמנה!...

כרי להיות עוד בוכים בדין, לכל הפחות, בעיני עיני הדעת, נמצאים בין כובשי הקהלה כאלה שמקפחים את רחררים בטענות כאלה: (א) הכי מושבעים ועומדים אנהנו לקחת לנו גאון גדול ממדרגה ראשונה, דאין די ומספיק להוראה רב שגאונותו בתורה פחותה היא מעט, והחת דפחה הזאת הוא מלומד ובאפשרותו לעמוד במקום גדולים, ונריות בזה שיראה פעלו והדרו על בנינו, (ב) מי הוא המורד תורת כל רב בקנה המדה, ואולי האמת היא כדוש אומרים שלנו, כי בחרנו הרב המלומד גם הוא גאון אמתי?

אבל מה מנוחיות הטענות האלה, שבצמחן הן מוכחות בכלליהן הטוענים שהתורה בעצמה אבדה את חשיבותה וקדושתה העליונה בעיניהם, האמנם כה יכערו ויכסלו בשעה שהם בעצמם יצטרכו ח"ו לאחד הפרופסורים הגדולים בחכמת הרפואה, או לעורך דין מפאק, לשאלו: האם מוכרחים אנהנו לפראפעסאר ממדרגה הראשונה ברפואה, דאין די וכספיק לדעולה ארוכה דופא מומחא סתמי, והחת הפחת בחכמת הרפואה דלא הוא כשורר ופייכני ושר בשירים תיאטרוניים לפני שרים ושרות, ונריות בזה שירינין לב בנינו ובנותינו, וכן הוא בשעה שעניינים הפרטיים הנוגעים לדמים תרתי שבנפשם דורשים בחוקה עורך דין גאון המפאק בודעי עת ומשפט, הגם אז יבהנו להסתפק באחד זאטומי המתחככים בכותלי בתי המשפט, ולאמר האין די להפקיד בידו מובנו, והלא חסרון גאונותו בדת ודין ולשון מדברת, ימלא בהשתלמותו בחכמת הרפואה, ונריות כי כל מחלה וכל מדה ירפא לנו? או גם כן הכי ישאלו: מי הוא המורד חכמת כל רופא או עורך דין בקנה המדה? ואולי ההלכה היא כדוש אומרים כי זה דרופא דסתמי או זה הכההכך להנאתו בכותלי בית המשפט, הם החכמים הגדולים אנשי השם!

כל האנשים שהם מן הישוב יודעים מי המה דפראפעסארים בחכמת הרפואה העומדים במדרגה העליונה, ועורכי הדין הכפארים אנשי השם, וכי יתרון החכם הגאון על החכם הבינוני כיתרון אור היום מן הנר המאיר את הלילה, ועוד יותר מהמה נודעים בעמנו אלה בני עלי' וכמותם ירבו בישראל, שהם גאון הדור המפורסמים שאינם צריכים רא'י, שאפילו ירדי החרדים מספרים כבודם, יש אשר ממקום שבתם בערים קטנות הכריות תורתם עליהם למרחוק ואהרי כבוד לקחו אל קהלות גדולות מפורסמות לאכסניות של תורה, וגם העונים שבהם הנחבאים אל הכלים, הכבוד רודף אחריהם וישיגם ויביא אליהם המון שואלים ושאלות אשר לשכנם ידרשו, המוענים ומסתפקים ברב אב"ד שתורתו מספקת להוראה, לא ידעו או לא יחפצו לדעת ולהבין מה רב וגדול היתרון הגאון אשר להגאון האמתי על הפחות ממנו, כי בהשקפה אחרת, ובכנינה יתרה חדה ועמוקה יקף את הענינים המסופקים בחכמי תורה גדולים, השואלים מפיו הכרעתו להרתם ופתרונם להלכה ולמעשה, ובאופן כזה השתלשלה תמיד התורה מראשי גאונים עד כי גם המון העם הגם יודעי תורה שומרי מצוה איש לפי מדרגתו, עד כי גם החפשים עודם קשורים ואחוזים בעמם ומהם גם לדתם רק מכה מנוולת המקור הנאמן שמשפיע מאדורי התורה והיראה, וכפי שהגנו רואים אשר באלו המקומות שבעוה"ד נכבתה אור תורה במקורה, שמה ירדה היהדות פלאים, ר"ל.

המוענים האלה, כפי שאמרנו, השיבות התורה וקדושתה נתמעתה בעיניהם, ובמדה זו להפך, נתעלה בעיניהם רק ערך ההשכלה שבדאית היא יותר, לפי דעתם, לומר בנללה כרב שהשתלם בה, אף כי גאונותו בתורה איננה מידעת כי אם כפי היש אומרים, ובחירתם זו מוסדה בשני הטעמים, האחד שהשכלתו תכשירוהו לשתרלנות לפני שרים, והשני שיראה פעלו והדרו על בנינו ובנותנו, כלומר, שיקרבו אל עמם...

פרטית-כללית היא, כי תהי היא לעינים לכל קהלות ישראל בגאון אמתי ומפורסם שתהלמחו עמרת הרבנות שלה, והנה את אשר לא פלל איש מעולם, ראינו כי גם כדבר הרבנות נפגעה עתה קאונא מכבוש הקהלה של איהו מהאינטליגענטים שלה, שהם כדברי הרב"ג העורך: "אלה האנשים עצמם שכל כך הרעישו תכל רק למען השיג שווי זכויות בעד היהודי האמרי, שיללים מאתנו כל זכות אדם ויהודי!..."

בשנים הקודמות שהיו יפות לחלומות טובים מהדרי השכלה ורוח הזמן, בכ"ו לא העיו הנאורים לפתוח פה ולדרוש למנות רב אב"ד לעדה קאונא למי שהשכלתו עשתה לו פרסום ביותר משעשתה לו תורתו, ובכל עת שנלקח מעל ראשי העדה מורם ורבים האב"ד, לא היו הנאורים מסרבים כלל להשתתף במנוי רב היותר מפורסם לגאון בגאון הדור כרצון וצורך האורתודוכסים אנשי השם, נכברי העיר, שלהם נאה הדעה והדבור בבחירת רב אב"ד, והנאורים עם החרדים יחדיו היו תמים בקבלת פניו בהדרת כבוד, וכן היו גם הנאורים כהחרדים תמיד שבעי רצון מהרבים הגאונים, שרי התורה, וכן היו מעולם גאון רבני קאונא לכבוד ולהפארת לא רק לקהל עדה ישראל, כי גם נכברי העמים ראו בפני הרב האב"ד גאון ישראל הדור והדר כבוד רבא דעמו ומכרנתו דאומתו, ויכבדוהו מאד, והנה עתה, אחרי שאלה הנאורים פשטו את רגליהם להעיר בחפשויותם ובהלאומיות שלהם, תחת שהי' להם לכבוש פניהם נקרקע מכוש, רוצים הם להפך לכבוש את הקהלה, שרוב מנינה ובנינה רוצים, כדכעי, ברב גאון מפאק שיכירוהו מקימו על כסא שישיבו גאון עולם, והם הנאורים בעיניהם, חפצים לכבוש את דעה הקהלה וחפצה בכח מקורי הכנסת הצבור שבידיהם ובמהלך רוח כבוש הקהלות, להכריח את הכל, להסכים דוקא על האחד שהם חפצים בו, מפני השם שעשתה לו השתלמותו.

משפט התורה, אחרי רבים להטות קימו וקבלו כל העמים הנאורים, יען כי היא היסוד אשר עליו הכון תכל, אף אמנם מתחלה גם האינטליגענטים שלנו הסכימו בניהם ובשפתם לעשות בחירה דעמוקראטית, ונבחרו מספר אנשים מכל בית מדרש, לפי נמות אנשי, עד שהיו בכללם מאתיים ושלשה עשר, והם בחרו מתוכם אנשי ועד שבידם נתנו כח הבחירה לרב אב"ד, אבל כמעט שראו איהו מהאינטליגענטים שבוועד כי הרוב עומד על דעתו ודעת הקהלה לבחר דוקא ברב גאון מפורסם הראוי לאותה האיצטלא, על פי גדלו בתורה, הניסו להם בהרבים, והאספה התפרדה מבלי שום הוצאות, כעבור חצי שנה וצעקת הקהלה סחוף חסרון רב אב"ד המורגש מאד התחזקה, עד שהיו הארונים הנאורים מוכרחים לקרוא ל"אנשי הועד" לעזרה, ובחוקה הוסיפו אל תוך הועד אנשים הנוטים אחריהם, ובכל זאת היו המה המעטים נגד הרבים החפצים בגאון התורה דוקא ובדחיות עקמומיות, באי סבילות וגזל משפט, "אחרי רבים להטות" לא נתנו להאספה לבוא לירי בחירה, ככל הדברים והאמת שכתב הרב החכם וי"א כו' ר' שמעון מערקעל נ"י במאמרו, "כבוש הקהלות" הוספה ל"המודיע" נוסף 28 שנה זו, שחמצית דברים הם: "האינטליגענציה שלנו אחת נמרו לעמוד עד רצונם אף ע"י כפי' ואונס לבוא בעקיפין על המון גנאי להכריחם לסור אל משמעתם כו', לא לבד שבאו עלינו באי סבילות, אך גם ביר חזקה כו', ועשו כו', מעשה אלמות ועריצות כו', היושב ראש כו' עמר ואמר: "צאו לכם מזה, הנני מסגיר את האספה"...

כחוששים לתביעת הקהלה המובלת כל כך מחסרון רב אב"ד, שבו עשו את האספה האחרונה במוצאי חג המצות העבר, ואו הראו הנאורים הללו לדעת עד כמה מתאימות מדות הסבילות וחרות בדעת שהם תובעים מאת החרדים עם מעשיהם בעצמם נגד החרדים ונגד רעת הקהל הקדוש, כי הרחיבו פיהם ברוב דברים ובגערות על הרבים מהם בדעותיהם המכריעות שלא ברצונם, כמו המה הגם האצילים הפריצים מלפנים ושכנגדם עבדי עולם של הם, ומשבאו לכלל כעם, הגידו לא בחרו כי אחת דברו וממנה לא ישיבו להושיב על כסא הרבנות בקאונא דוקא את הרב שהם חפצים בו, ואיהו מהם דברו מהתגלות לבם את הדברים האלה: היהדות היא שנה בבר נס ללכה, וצריכים אנו להביא אל היהדות לשר חדש כדי שזהא מתאמת ומסבמת עם החיים עד שתוכל לקרב את בני ובנות הנעורים שלנו אדיה, וזאת אי אפשר להעשות כי עם ע"י הרב המלומד המשכיל שאנו רוצים בו דוקא, למען אשר יעלה אור הדעת בקרב החרדים ויפתח חלונות בכתבי הישיבות, האפלים"...

השענתם? היהדות הישנה העומדת כשמים החרשים והארץ החרשה יותר הרבה משלשה אלפים שנה, שכמה גוים עריצים לשוא נסו כחם ועמלם להכחירנה ולא יכלו לה אפילו לשנותה ממטבע שטבעו לה חכמי התורה, קרמוני קרמוניה-יהדות משוכללת בוקנה ובחרות יחד, שלשוא התחכמו לה כמה כחות רעות שמענו גם כן באותה המענה, שבלה היא מוקן וצריכה היא לחיותה בלש תחיה חרש של החיותה, וכל שכמותה, כי כל הכחות התנה בבר יצאו מן הכלל ונממנו בתוך העמים, והיא ככחה אז כחה עזה ועזרה מקור חיים למחוקים בה, מאמרים רקובים ומפוערים כאלה שנאמרו מפי סיפורי שנים הששים כנאראן, ליליענבלום והחבריא שלהם שתבעו

על הישיבות.

חיון משונה ומור מאד אנו רואים בחינוך בנוגע ליחס העם אל הישיבות. מחד גיסא—חיון נפש גמור והיסתהדרות מוחלט בנוגע אל הישיבות מצד השדרות הרחבות של העם, כעל מוסד ור שאין להם מנע ומשא עמדו מבימים רוב אחינו על הישיבה, באלו היתה זו בית של יחידים, שדבר אין לו עם קיום כללות האומה ושמירת רוחה המקורי. ומאידך גיסא—שימת לב מיוחדת מצד איוה סופרים, בעת האחרונה החלו איוה סופרים לטפל בישיבות, בחייהן ובחיי הניכיהן בעונג מיוחד. אחד מהם הסופר מר פ. שן במחברתו "אש"ת"—הציע לפני חבריו הסופרים תכנית שלמה ומפורטת ע"ד, כבוש הישיבה, בהרכבותי לתאר את הערך החנוכי הגדול שיש לישיבות בחיי עמנו ואת ההשפעה העצומה שיש עוד לחנוכי הישיבות, כלומר: הרבנים, המוציאים ושאד, בלי הקודש—לשוננו שם—על עניני-הקהלות וממילא גם על עניני כלל-ישראל—השפעה שאף אחרי שנתמטטה הרבה והרבה עדיין היא גדולה ועצומה ויש לה ערך מכריע בסדור חיי-הקהלות, הוא קיבל שם על "משכיליני הלאומיים", ההוטאים חטא גדול במה שאינם מופלים בעניני-הישיבות והקינן ואינם משתדלים כראוי להם להוציא את הישיבה מידי המפלגה שכבשה אותה לעצמה ולעשותה למוסד לאומי כללי... לבסוף—זוה העיקר!—הוא מציע לפני ההסתדרות ללשון ותרבות העברית שנתסדרה בברלין לקבל על עצמה את הנהלת המלחמה הארובה ואת המפול בפרטי המצב ופרטי התקנים הרצויים, עבודה שאי אפשר ל"כבוש" הישיבה וזללה". אין הדבר נאה לכבודנו, להכנס בונוחים עם הסופרים הממעטים את דמות הישיבה, שהיא בית-חינוך ואוצר נשמתנו, ומכש"כ שאיננו מחויבים להשיב על דברי המשמינים האלה, הבוים לקחת אם... כל "איש-הכבוד" ידע מעצמו להעריך כראוי את ערך האנשים ש"רגש-הכבוד" פגום בהם כל כך, עד שהם מתינים לעבור על הטאמר המקיבל על כל איש שרגש-הכבוד עדיין לא עומם בו לגמרי: בירא דשתי מיניה אל תשרי ביה קלא!... את תורתם הדלה וגם את השכלתם הפעוטה שהם מתגדרים בהן, קבלו הסופרים הללו בתוך כותלי הישיבה, ולו הי' חי בלבבם רגש-הכבוד הי' זה צריך להניאם מדבר דברים מתפורים ומעליבים את הבאר שממנו השקו את נפשם הצמאה לרוב בימי צעירותה. עתה, מכיון שכבר ירדו עד ה"דיוטא התחתונה" במוסד ובנוסד, אין לנו שוב עסק עמהם ואנו עוזבים אותם לנפשם. אבל על דבר אחד לא אוכל לעבור בשתיקה, וזהו: רוצה אני להעיר את תשומת לב "אנשי-שלומנו" על ההתרשלות הגדולה מצדנו בנוגע להישיבות, על היססה-הרעת הנסור, מצד חרדינו, מדבר שכל עתירות תורתנו הקדושה ורוחנו הלאומי המקורי הליוות בו איך שלא יהי הדבר תסוה ומזור, אך עובדה קימת היא, שאין הקהל היהודי מכיר בטיב הישיבות ואינו יודע את הנעשה בתוך עולמן. היריעות המניעות לפעמים לאנוני קלוטות הן מן האויר הנכבד בהבל פיהם של תלמידי רבני וחרשי-אין... חטא גדול, חטא שאין לו כפרה, יהי מצדנו להזניח את הישיבות ולהחריש לעת כואת... הנה—ראו נא!—הם" לנשנים כבר את עניניהם גם על הישיבה, הנה אומרים, הם" להסתער על המבצר האחרון... לכבוש מדינת את הפוויצא האחת שנשארה ברשותנו... ומחויבים אנחנו לקדם את הרעה בעיר מועד. נקח נא את הדבר בידנו ונגלה את דעתנו בקיל דם, באוני כל הקהל, שאין הישיבות שדה של הפקר, שכל הרוצה לזכות בא וזוכה...

על "המודיע", בתור אורגן אורתודוכסי, לתת מקום בראש למאמרים ולהאורים נאמנים ע"ד הישיבות בארצנו והחיים המיוחדים המהלכים בהן וע"ד הדעות והמחשבות המרחפות בין בתליהן. תופשי-העט שבתוך בחננו, העומדים קרוב למחיצת איוה ישיבה גדולה ומפורסמת, לכתוב סקירות שלמות על דבר הנהגה הפנימית של הישיבה ואופני-החיים המיוחדים לה, לתת מושג נאמן על אפים של תלמידי הישיבה בדעותיהם ובהנהגתם ובכל שאיפותיהם והתייחסותם בחיים. צריך לגור לעיני הקהל הגדול את העולם הנפלא, עולם-הישיבות, למען תראינה את כל העושר הרב ואת כל היופי הנשגב האצורים בבתים הקדושים ההם, ואז ידע הקהל איך להוקירם ולהעריכם כראוי להם, ע"פ התפקיד שהם ממלאים בחיינו היהודיים, לצערנו הרב דווקא עתה הקהל הגדול מהישיבות ואינו יודע את חיהן הפנימיים ואת כל הנעשה בהוכן, כי את כל ידיעותיו ע"ד הישיבות הוא שואב ממקורות לא נאמנים, מאלה ששנו בבוהמ"ד ופרשו ממנו, מפני איוה סבה אישית, בלב מלא אדם ומשטמה המפעפת בנפשם ומדברת מתוך גרינם להבנות את הישיבה ובני גס יחד. יש רבים מן הסופרים—לא יאמן כי יסופר!—שלא ראו מעולם בני-ישיבה בעיניהם, והם כותבים מה שכותבים על יסוד שמעות שנשמרו להם מפי הדימויות, מפי קטנים ושוטים או על יסוד מה שקראו בכפרי השמנה והנאצה הצוררים לנו.

לו היתה ההכרה בחובת העידתם שלמה כראוי בלב הסופרים היתה זו מחיבתם לקבל ע"ע אחריות-דבריהם וממילא—לא היו מרשים לעצמם להזקק לדברים שאינם מוכחים להם, ולכתיב היו מוצאים לנחת 55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2

אנכי ההתום למשה אהר מראשי קהלת... מאשר ומקיים כי אמת וצדק בפי האשה המוכיח שר... בעלה... לא קיים את הפסק דין והשיב לעצמו ב"ד וגבה עדות שלא נפסק דין אשר יצא או ספי ב"ד צדק, וכן לא קיים שאר התנאים הספורים שם, ולכן אבקש מאת כבודם הרם והנעלה שיעניו בדבר כי להאשה הנוכחית אין מי שיטעון בעדה, ועל זה באתי על ההתום משה מאיר גוטקינד.

ואחד מחמשת הדיונים של הפס"ד הנ"ל ביום ג' תצוה העכר כתב להרב הנאב"ד דמתא של הבעל לאמר:

באה לפני האשה... אשת... ודמעתה על להי' באמרה אשר הצדק אתה בכ"ע, כי אחרי הפס"ד בעלה הודק אותה וכי הוא עושה להשיג היתר מק' רבנים, והאמת כי כפי הפסק שיצא מאתנו אין ראוי לעשות שום דבר עד יהי' ד"ת פ"ט לברר הצדק עם מי, ונצטויותי... לכתוב לכ"ת, לכן הנני לבקש מכת"ה, הגם שידעתי אשר כ"ת אינו רוצה להכניס א"ע בזה, אבל זאת מחויב לעשות, לומר ל... אשר אין ראוי לעשות שום דבר עד יהי' ד"ת פ"ט ואז, כאשר יחברר הצדק עם מי בן יקום, אקוה אשר מרדאי יעשה בזה כפי רוחם בינתו, ידירו הרז"ת באהבה.

מנחם מענדל הלוי האבדוק"ק הנ"ל.

וגוסף לזה ישנם ביד האשה העלובה דמכתבים האלה עדננו מעתיקים לפי סדר זמנם:

א' פ' תורע תרע"א ואדשין... הנני לבקש מאת הדר"ג שיהי' עבור האמללה אשר שפכה סר נפשה לפניו, היות בעלה... רוצה לקבץ היתרים ממאה רבנים לישא אחרת עליה. ויען האשה היתה איזה ימים כבאן ולא נברו אצלה שום סימני שמות וראוי לדירה כפי דמוכה ממכתבים שבידה, ולו יהי' שיש לה קצת כחלת העריון, הלא רבות בהנה המצאונה בכל עיר ועיר מהמט חולשת דודו וצוק העת, ואם יצא דבר בזהו לבעלה פני גדולי הדור לאיש יר"ש וב"ת מה יעשו אנשים פשוטים, והי' נחוק נקודם לתקן להבין בכל עיר בית מושב וסדנוע בעד הנשים החלושות וחזקות אשר תגרשנה לקחת רעותה המוכה ממנה, וכבר נודע דברי הספרו שאפ"ל ערלית ויפת הואר] למדה תורה דרך ארץ שלא לגרשה בעת חילוק ק"ו לבנות ישראל הכשרות, וב"פ הרמב"ם והרא"ש שאין ראוי לעשות כן אף שאינה מוטלת במטה, והדבר נוגע כאן לפקד"פ, בן בשיח' לה מקום מנוחה ומאכלים טובים, תוכל להתרפאות לגמרי, ואם ח"ו יקח עלי' אחרת, אזי מהנת בושתה יתגברו ח"ו הנערות, ובלי ספק כל ההתום על היתרו הוא פוסק היותה טמא. וכבר פסק דעב"י שמשו"ב היו צער אין לדתור הדר"ג ובפרט שמשו"ב שהוא דגורם שמשו"ב, ע"כ לעולל הרחמנות הנני סהלה פני הדר"ג להחזיק ש"כ"ו שלא יעמוד בעלה לדון עמה לפני הגאב"ד דמחנה ויברר הוא הדבר הנ"ל.

אסור לשי"ב רב להודקק לתיתרו.

הר"ש תוח"ר באהבה והחובת בהסכמת ב"ק אדמו"ר הרב הקדוש שלישי.

ב"ה להודש ניסן תרע"א... באה לבית דוני האשה האמללה המוכיח... ודמעתה על להי' ומספרת הצער והגון שיש לה מזה שבעלה הבריה מבינה ובדעת תדבר וקראה כל חברי המכתבים שיש לה מגדולי הרבנים וצדיקי דורנו ח"ו ומהם המודעים אך שהעבירו עלי' את דרך התורה, והנה מרחוק לא אוכל להחליט דבר, אבל מצאתי עלי חוב קדוש לכתוב להדר"ג אשר הוא במקום המעשה ובעלה משמש בישתי בהזנות לרבים שבקדושה אשר יכולים לפקוד עליו ולהחזירו שלא יצא מגדר התורה חלילה, לזאת יאבה בת"ר בטיבו, להחזיר את... כי ב"ז שלא יהי' ד"ת פעם שנית בפני בת"ר ובית דני או ב"ד אחר במקום המעשה בהסכמת בת"ר לברר בפניהם עם מי הצדק, החלילה להבעל להכעוסה ולצערה ולא לעשות לה שום דבר, ושום רב בודאי לא יודקק לזה, ואף אם השיג איזה היתר ממקומות הרחוקים אין בזה שום תוקף וטעם עד שיהי' ד"ת פ"ט במקום המעשה ורק אז יבורר הדיון ע"פ דעת גדולי הדור ח"ו, מוכסחנו שיהי' ג' יטל בקשתו, שכן הוא דעת צדיקי דורנו והן הן דברי תורה, ובעלה העוסק... בעיר מפוארה בתורה ויראה בודאי נישט לקול התורה ושלוש על ישראל, ב"ד הר"ש ושלוש כל נישאי דגל התורה והזרעה ומסבדו בערכו.

הק' משה נחום וירושלמיסקי האבדוק"ק קיעלץ והגליל.

ועש"ק אמור פ"ש ב"ס זמב"ו תרע"א מקרענונין יצ"ו... הן באה לפנינו האשה האמללה העלובה אשת ר'... דמחנים, בקול קורע מלח כליות ולב, אשר בעלה שם לה עלילות דברים והוציא עלי' שם רע, אשר דעתה אינה מיושבת עלי, ובכ"ז שדבר עמה אינו רואה בזה שום דבר רע ח"ו ודעתה צלולה כאחד האדם, וכבר ח"ו עמה ד"ת ויצא משפט ע"פ עדות שקר שידור עמה רק על תנאי, ואם לא תקיים התנאי ויהי' לו תעודה מהראשונים כי כנים דבריו אזי יתן לה ג"פ, ובעת לטוש הוא ע"פ תבל לבקש היתר מק' רבנים ומכתב תעודה אין לו, ורק היא הביאה מכתב תעודה כדראונו שהצדק אתה והיא מתהננת וטבקשת שולך עמה לה"ת, לזאת הנני בפקודת ב"ק אדמו"ר שלי"ט שתראו בכל אפסרכם ויבטחכם שולך עמה לד"ת, ואם עוד באפשרי לעשות שלום ביניהם מה טוב, ואם ח"ו לאו, אזי לבחפ"ה לא ישתלח רוקס תחת אשר ענה אותה ולא יהי' המם בבס, ושארית ישראל לא יעשו עולה ח"ו, וירדכם הדור"ט ומבטכם כה"ל, ישראל יצחק בהרב הקדוש שלי"ט.

הן באה לכאן ודמעתה על להי' שהרבנים שנותנים לבעלה העביון הדרך שלא גבו עדים בפני' ויש לה מכתבים מגדולי הרבנים אשר הצדק אתה שלא לתן היתר ובקשה ממני שאכתוב לב"ק ולבקש סכ"ק שירדם עלי' לעשות מזה אצל הרב הגאון מ... שיהי' עוד הפעם ד"ת ומחמת נדל חכמיות לא יוכלו להתאפק מלכתוב לכם.

הק' מאיר יהואל הלוי (הוא הר"ק מאסבראנצא) יום ה' בהר, אבקש עבור המוכיח האשה העלובה אשת ר'... אשר אינו רוצה לדור עמה, באסרו שאינו יכול לדור עמה והיא צעקה ששקר הוא, שהיא שפוי בדעתה ואמרה שיהי' לה ד"ת עם בעלה ובעלה לא קיים כפי הפסק דין או... ובפי שראיתי בזה תכריך כתבים מרבנים נאונים אשר אני מכיר אותם ואת מכתבם שכתבו שלדעתם צריך להיות דין חדש ביניהם והוא צעקה, מאד שבעלה העביר עליה את הדרך והרחמנות גדולה עד מאד עלי' והנה מדברים הנוגעים לכב"נ; לזאת אבקש ג"ב שיהי' עוד ד"ת בזה לפני בד"צ, וקודם שיהי' להם ד"ת לא יתן שום אדם היתר לצרף להיתר מאה רבנים עד שיתברר לפני בד"צ שהדיון לגרשה, והנם שאינו ראוי לדבר בפני מי שגדול ממנו, ומי אנכי להכניס א"ע בזה, ובפרט שאינו נקי הישב בטיב הענין, אך מחמת נדל והרחמנות וכפי שראיתי שהרבנים הגאונים תמכו את ידה.

מקידם גרבר שהם רוצים לדון עליו, ולא היו באים לידי אכסורד משונה כזה: לכתוב על דבר הנעלם מעיניהם לגמרי ושואן להם שום מושג ממנו. נשתנינו מכל אימה ולשון בבל הפרטים, וגם סופרינו משונים הם מסופרי כל אומה ולשון שבעולם. הסופרים העברים כמעט שנעקרו לגמרי מקרקע חיי העם המקוריים, הספרות איננה יונקת מרוח העם ואיננה מושפעת ממנו, לפיכך מתנכר העם לה כל כך ואינו נשמע אלי' ולא מקשיב לדבריה. חוג-השפעת הספרות החדשה מקיף רק חלק קטן באומה, מפלגה מסוימה. שאר העם, רוב מיניו ורוב בניו, ובתוכם גם הישיבות שהם בתי-החנך העממים שלנו עומדים מחוץ לחוג השפעתה של זו ואינם מקבלים את מרותה, בירוע, מתאוננים הם, הסופרים, על העדר-השפעתם על דעת-הקהל העברי, מביעים הם התמרמרותם על תשישות-כחם הצבורי, והם תובעים כפה התיחסות יותר טובה אליהם מצד הצבור העברי, אבל, עליהם להוכיח בראשונה שדם כדאים לזה; עליהם להצדיק את תביעותיהם על ההשפעה ברוח-העם; עליהם להוכיח במעשים ובדברים שהם מאוגדים עם העם ברוח אחד, בכרית אחד ובקשר אחד; עליהם להראות שהם נאמנים לקרשי-האומה ורגליהם עומדות על הר-סיני--הבסיס-ההיסטורי שעומדת עלי' האומה הישראלית מימי היותה לעם. הספרות החדשה לא רק אינה ממלאה אחרי הרברים האלה, אלא, מה שיותר אופי לה, חסרה היא גם את הטקט הספרותי המנומס, גם העתונות העברית במעמדה היום איננה ראי-החיים העבריים, רחיים העבריים בכל גווניהם אינם נראים כלל באספקלריא שלה, ומכש"כ שלא תוכל להתשב כל-י-מבטא של דעת העם ורצונו, אלו היינו באים לדון ע"ד היינו ע"פ הוראות הספרות, אפשר הי' לחשוב שהליכה כבר נשתכחה תורה מישראל ועברה ובטלה מן העולם, ושלא נשאר מחובשי ביהמ"ד אלא מספר מצומצם של "בחרי-ישיבה" במלנים ומרי-נפש המתעסקים בתורה מאין לדם ענין אחר בחיים לענוה בו, מפני שכל הדרכים להשכלה גורות בפניהם, ובאמת הלא נהפוך הוא. כל הקרוב למחיצת הישיבות יוכל להעיד שדווקא בימינו אלה הגיעו ימי הפריחה והשגשוג להישיבות במוכן דרוחני ודמוכרי. הלמוד בישיבות טבוע היום במטבע האידיאלית היהודית, בדורנו זה ובמצבנו היום אין כל חשכון-מטריאליסטי לפני הלומדים להתעסק בתורה שגא לשמה; ואם נמצאים, נכ"ז, כאלה הפורשים א"ע מתענוגי העולם ומקדישים א"ע ללמודי תורה באהבה, בהתלהבות ובהתמכרות כל נפשם, אות הוא, שיש בדם ממדת אבותינו ורבותינו הקדושים והתמימים, שלמוד התורה הי' מנת-חלקם היחודי בחיים וגם היא נהנה להם מטרה ותכלית בכל ארצות-חיים השונים, ומה יראב הלב העברי המרגיש בצרה עמו לראות סופרים קלי-דעת וחסרי-לב באים וממולים רופי בצעירי-עמנו האמונים על התורה ומסורים אלי', עוד מרהיבים הם להשחיר את פניהם בשוליי-קדירה ולשפוך עליהם קיתון של רעג וקלס.

האם לא ימצאו בתיבנו אנשי-לב ובעלי-רוח, אשר ירעומו בקולם האדיר על התועים הללו הרוצים להתפרץ לתוך בתינו ולעשות לנו שם מארב?

סופרים חרדים! נשו אל העבודה!

יהואל יצחק וויינבערג החופ"ק פילוזופאקן.

דרשו משפט.

הרבנה שקדו רבותינו ו"ל לתקנת בנות ישראל, ועלינו ללכת בעקבותיהם, ואולם, לבלתי מלא פניהם של הנוגעים ברבר קלון, הננו משמיטים לגמרי שם ושם עירם, ורק העובדא בלבדה הננו מביאים כמו שהיא:

בפלוגית מהא זה שנים רבות דר יהורי עם אשתו שנשא זה כחמש ועשרים שנה ואחרי שידדה לו בנים, שמהם נשארו בחיים, לפני בשנה עבר עליו רוח משטמה, ואחרי קטנות רבות ידרו לדון בפני חמשה רבנים שפסקו דינם בזה"ל:

בדבר הטו"ת והי"ד שבין ח'... ואשתו... שקבלו אותנו ח"מ לדון ביניהם בזמ"א וזמ"א והשליש המרובה לשני הצדדים, ונ"נ בהדבר והוסכם ביניהם ע"פ ד"ת תה"ק לקיים השלום בין איש לאשתו על האופנים האלה, היינו שהאשה... תסע לרחוק במעוני הרפואה בעיר חדש ובעלה... יתן לה ששים ר"ב על הוצאה, ובבואה לשלום מע"ח ידורו בדרך כל הארץ, האשה תכבד את בעלה, והוא את אשתו ויתן לה הנצרך לפרנס את ב"ב ולא יכעיס את אשתו ודורות תהא בין שנים אשר יוכלו לשים לב על הנהגת האשה אם מתנהגת בביתה בדעת ולא תתנן יותר מנהגי שנות, ואם יעברו לשה חריטים ותתנהג במישור יתכן השלום, ואם ח"ו תתנן מנהגי שנות כחך השיטה חדשים, כאשר העירו אנשים שהתנהגה בעניני כביסה ויתברר הדבר לפני פורטי העיר (דאוארעם) או לפני ג' אנשים שיבחרו הדאוארעם, אפילו ע"י נשים, ואפילו שלא בפני האשה... היינו שיומטנה ולא יבא, או מהיובת האשה... לקבל נס פטורין טבעלה והששים ר"ב יגבה לה מכתובתה, ואם לא תתפין לקבל ג"פ טבעלה ברצונה יקבל הבעל היתר ממאה רבנים לישא אשה אחרת ע"פ רשיון הממשלה, כ"ז הוסכם ביניהם ועיטוה ע"י אשר קבלונו עליהם בקאב"ם וזראי באשה"ה, יום ח' מסאת, כ"א תמוז, שנת עת"ר פה... והנה אחרי שוב האשה ממקום המרפא עיר חדש לבית בעלה, כפי שמספרת האשה, לא קבלה בעלה כפי הפס"ד הנ"ל, ורבריה מאשר אחד מראשי הקהלה הכותב בזה"ל:

ברית, שבגנותו את קדשי ישראל דבר בשבחן של דת והתרבות הנצחית...
הוא יודע שבר ע"י סמורית אומנת נוצרית כבת י"ב, ופתאם נעלמה הנערה...
הוא הנערה, ומדוע עזבה ביתה, ואם עשו לה מעשה אלמות או אונס וכדומה...
שלאחריו נקראו כל בני הבית להכילתה ובבאם לשם מצאו את האומנת ואברהם...
למו שמשגיגים אותם כי התנכלו להסיתה לסטירה דתית. הנערה ספרה כי ד' פעמים...
הובילה למסותא וסנורה בסתרף וחפצו להחזיקה שם עד הפצה ולבך נמלטה. גם באה...
הפוליציי בו ביום לבדוק בחצר השכנה את הסתרף והוא שבו הסנורה לפי דבתה...
הרעה. שטאליו מוכן מי הסיתה לכס זה 100 בב"ד הנלילי בוולנא התברר ששפט...
16 תלמידי הנימונים שטבלו רשיון הדיוקסור תתאגרו לאונדה אחת להפיץ את הרעיון...
הציני, וגדנו תשיעה לקנס 16 רובל כל אחד, ושישה שעור לא מלאו להן י"ז שנה...
לקבלת גיופה 100 שר בין-ציון ב"ן עורך, הד הומן—בעין הרהבת פה ופלא עתנו...
בלישון הרע—גמר עתה שנת ישיבתו בבית האסורים בגארי-נארי ויצא 100 בקישיטוב...
התברר ששפט הנשים שהיו סרסרות ומשתדלות בקבלת יהודים להאונסרטיט הארטי...
ע"י פרוטיקציות שונות, במשך הששפט נתברר כי הפרוטיקציות נתנו ישרים ואנשים...
רמי הסעלה, כמו: הטיטל קולברס, שנתן לששה עשר יהודים ושהם נתקבלו...
השעה, הגרונצליטק מולמבוב, מיניסטר ההסעלה, בתו של קולברס, שר הפוליציי...
החשאית, הדיפוטטיס קרופנסקי, נאווזקי וגרף אוברוב, הגרף וויטא, ומלצתו...
לא הועילה, מאחת סכנות משפחת פרוטיקציון ועוד ועוד. הקטיגור עצמו זכין נשיא...
השופטים המושבעים הגירו ספורט, כי הטרטא הפרוצינטית בקבלת יהודים הוא הגורמת...
את הדיפוליציוניא כחיי האונסרטיט, וכך הנאשמות יצאו זכאות חואיל ולא הן...
האשמות במעשיהן, כ"א. הסיסטמא של האונסרטיט לקבל תלמידים יהודים דוקא...
ע"י קרופנסקיות 100 הקטיגורטור 100, טרונא בא פטרבורגה ויצלה כל כך בסכחרי...
הבירוא עד שבמשך ימים אחדים הרווח בשמונה סאות אלף רובל, אך מרוב שטחה...
יצא מדעתו 100 נוססר לאחד מבתי-הולד הרוח 100 בב"ד הצבא הווארשאי נהון יוסף...
פרטולא בעון שייבתו לפלוגה הלוחמת של חפ. פ. מ. לשנתים ושמונה חדשים עבודת...
פרך 100 שר-פלך הפרטיקובי קנס בכך 16 רובל את כל אחד 41-האנשים שלקחו...
חלק באספה בלי רשיון 100

ואלו הן הנוליין שר פלך הנינוטובגורדי אשר על היהודים לנר במעונו
קין שבחון לעיר 100 הגרונצליטק ברסטוב ע"נ דן פקד לבקר את זכות היהודים
לנור שש ולקנות בתים.

ואלו הן הנשרפים. ביום ב' ב' מיון עלתה העיר אליטא 100 כובלך על
המוקד נשרף גם בהכ"ז ובני העיר מתנוללים בחוצות, עורה נחוצה ומבקשים לשלוח על
שם הרב דמתא ע"פ אדרעטתו זאת: Dux. Ravviny Ruviny Levinbocky 100
ב"ג מאי היתה שרפה בעיר ווארשיניצא 100 מוהליב ורבע העיר נשאר כערס וכחמר
כל ומבקשים לשלוח עורה ע"פ האדרעטא הזאת: Dux. Ravviny M. X. Shapiro 100
מן 26 אמריל עד שבות העבר חמש שרפות, וכפעם בפעם הצילו המכבים לכל תחשט
האש, אולם בפעם האחרונה נשרפו בעשרים בתים כפי שמשערים, נמצא בעיר
חבר מרעים, מכערי בערה ובני העיר כנדרסום מטלשליה צרורים ועומדים הכן לכל
מקרה הלילה 100 העיר נאווא-אוישניע נדונה ביום 20 מאי באש ובמים. בתחלה
התקדרי השמים בעבים ושמש עם ברד גדול נתך כל כך ארצה עד שהיה לשתף
מים בבירים לתוך הבתים שבשפלה, עד שדרי הבתים סוכררים היו לעווב כל
רבושם בתוך המים וההמלט על נפשם ובין כה וכה נדלק אחד הבתים ונשרפו בנינים
אחרים. רבים סבלו היזק רב משני האסונות גם יחד.

בחור-הישיבה הסעלניית, בלכתו, ביום השבת 100 במדבר,
ממעונו להישיבה התנפלו עליו אינסי-יהודים אחרים ויכוונו בראשו עד שנפל מתבוסם
בדמו, ובעבור שעות אחדות בענוים קשים 100 יצאה נשמתו. הנוצרה מר דוד יוסף
צושנישקי, הוא מילידי וואבאלניק, אבותיו נסעו לאמסטרקא ואותו השאירו ללמוד
בהישיבה, ורושם גדול עשתה הרציחה הזאת על כל בני הישיבה והעיר, הספרדוהו
הנאב"ד שלישי"א, ראש הישיבה המשינה ואחד מבחורי הישיבה, סארבעא א"י שנתפסו
הוציאו לחבשי שלשה ואחד מהם ע"י השתדלות הרופאים הכניסו לבית החשונים.

בארצנו: נשיא מועלת הממלכה הקיומק נתקבל אלל הקיר"ס לרליון הרוך וליע
למי הוד דוממותו הרגלה מפורטת מהלכות ופעלות המועלה. לרליון זה מיתסים ערך
פולטי גדול 100 כפקודת הסניטור מעדעס נעשו כלרכשים הפוס-פקרת אלל הפירמעס
ההסיקו דברים כוים לבין המסלה הסינירית צעירה גם צעירה-הסרתם לעלות מהכ"ז של
מומוטוב-100 נקרת הסניטור ינידהארט גללה כפניקס הפורמה, וויסטינגהויז" סנתה. אח הפדמכיי
האליקטרי כפטרבורג, דף מיוחד שבו נרשמו סכומי הכסף שנתנה הפירמה לעורר של הנוצ.
וורמיל" הסופר סניטורעו העולים לסך 21,000 רובל, 100 הגרונצליטק הפטרבורגי הודיע
להדיפוטט בולאט, כי עשוי לשפה סכונות כחשמר לא יוצא לפועל עד שיתמו ימי היותו
דיפוטט 100 הפלטה המספית כפ"ז דנה את מי שחי' ארטיגורדיס מיהאל ועתה הופסקו
של הסניטורדיס, לשנה ומחצה במבצר, על שהפסיד את החוצרת. תמונות ריבולוציוניות
של 100 כמחשקוה כרר הסינט מספט הגרונצליטק ריינגלט וסגנו הפולקובניק קורוסקי וילא
מספטם לשלוח זכיות ומעלות המיוחדות שלהם ולפניה אחת כגדוד האסורים. יחד עם זה
הקלע הסינט להניס להקיר"ס השתדלות להקל את ענשם לשלילת עזות הממלכה והנמנך מהלילה
ז. כן החליט הסינט לנכות מר. 27,566 ומר. 7,900 רובל, לפונת הוואסקה הופרצה
המאשקויות להסליון נוקה ולהסיל עליהם האלמות המספט. הסך 24,658 ר"ל סהיו כחור
ערבון כעד ר. נרשמו על חשבון הכנסת הממלכה. הגדולים הניסו קאסלליה ובלותו, הערבון
סחונת כעדס תהלה הסתפק הסינט גם עכשו ויתנס להיות חפשים עד יבוצר המספט שנית 100
החיות הרחמניות כסיוואסמאלל. חללו מעבודתן הוואיל וליין שעות. רליון מהיפצת ראש בלחן
המסיכה סמאחוסקא 100 הדוואריאנין גורקאוו מסמולענסק שפעמים אחדות התנדב להיות תלן
ויהלה פושעס פולטיים נתפס וגדון עתה לחצי שנה מאסר על סנתחפסו לפקיד מהפולשת
עשה הפוסיס וזקחתו חפשים כוים על מנת להראותם כהולשת ולהתירם החליטם לעמק 100
במחוז ליוואליא 100 מילפילס הולך מרכה כעד כרלועה דחוקה של סחונת וויסמאלות רוסה,
נאחו 100 אמצעים נמצאים נגד מכה מהלכת הולת 100 כעולנרלד ירד שלג כשעה שהסניטורמוסר
הרלה שני מעלות חוס 100

העורך והמזל א. ע. ראבינאוויץ החופ"ק פאלטאווא.

בקשתי סכבוד הרבנים הנאונים ותי' שיכניסו א"ע כזה להוציא משפחה עם בעלה
לאורה, וקודם לכן לא יתנו היתר, ולראי' באעה"ה, ה' ב"ב ל"ה למב"י חרע"א.
חק' נח האב"ד דפה פיסענע.
אחרי רואנו את כל אלה גדולי ישראל יוצאים לתקנת בת ישראל
העלובה, מי איפא יכול להתאפק לבדלי הסכים עמהם, כי מחויב המעל
לדרת שנית לר"ת עם אשתו זו, וכל עוד שלא יקיים דעת קדושים חומר
אסור חר"ג רביע עלי' ואין תועלת כלל בכל ההיתרים שכבר השיג אולי
מאיוה רבנים הבלתי יודעים ומכירים כלל את האשה ועד כמה היא צלולה
בדעתה באופן שאין שייך כלל אף רק לחשוב שמה הלילה היא מהבלתי
יודעים לשמור עצמה וגמה, אחרי כי לא רק שאינה מטורפת בדעתה
בלום, כ"א ארובא כל מה שתדבר הוא בהכנה ודעה מיושבת, כמו
שהחלטנו במסכת אנשים ונשים רבים, ששמעו אותנו כהיותנו כווארשא
זקרים ודורשים איתה לכל פרטי הענין הזה, ואגב גם ביאר מלי דעלמא
בכלם מצאנו אותה מדברת כהונן ומבינה כל דבר לאשורו.

בי על כן, הננו מוצאים עלינו חובה להודיע כל זה על ידי המודיע
לכל אלה שכידם הדבר תלוי, שיראו את אשר לפניהם, לקיים דברי חכמים
והרבנים שעוד לא נתנו יהי' והירים מעתה לתת היתר מאה רבנים לאיש
ההוא ששמו מתחיל באות מ' ושם אשתו יוכבד בת יוסף חיים. ואלה שכבר
נכשלו לחתום על היתר זה, אל נא יבושו ויודיעו להמודיע" כי חיוורים
הם מתחממים עד שירר עמה הבעל לר"ת והם יפסקו כהלכה.

וברצותנו לקוות, כי גם הבעל עצמו, בהיותו יר"ש, יחזור מדרכו
זה ויקיים דברי חכמים נאונים וצדיקי דורנו שליט"א, נסתפק הפעם רק כמה
שבתבני אף שעוד נשתירה טיפת דיו בקולמסנו.

דברי סופרים.

ווארשא: למיות הפקודה שיצאה אשתקר מועד הרופאים לבלי לתת את
הסחים בלי רשות קרוביהם ואצ"ל כשמוחים בפירוש, שעל זה חתמו עצמם כל הרופאים
וביניהם: גם רופאי בית החולים העברי ביערנו ולמרות הצעקות הנשמעות מקרובי
הנפטרים, הרופאים שלנו" בביה"ח העברי בכ"ז עריין עושים את מעשיהם בזרוע
במקד, והתמרמרות הקרובים נגד מעשי אלמות ותקיפות של הרופאים כבר יצאו
גער מהאח ותלונה לירי הכאות ושערוריות, כמקרה שקרה ביום א' העבר והוא:

כמציג"ק מתה בכח"ח העברי פה חוקנה בת 75 שנה, יהודית וואלכנס מרחוב
הנלילי לנור נמר 17 הקרובים בקשו בתחנתים את הרופא צוויצאר לבדלי נתחה,
היה"ח על כבה. אולם בשעה 12 בצהרים הרגישו שהנפטרת נטלה מבית-המיתים
הנלילי מפתמא לנתוח לקחה. וישברו ההלכות בבית הנתוח וימצאו את הדוקטורים
הנלילי ותינו ו— עומדים ומנתחים אותה ובהם לב הקרובים התנפלו על הרופאים
הנלילי ונשטמלו. מהם ללשכת המופקים רדפו אחריהם וישועם ויכנסו בסקולותיהם
סנה הבה עד כדי שבירת עצמות. במובן, הודיעו הדבר להפוליציי והסכים הובאו
להאוצסטאק, אך שר השוטרים מצא אותם לבדלי אשמים, חואיל ואין אדם נתפס על
צערו, ויוציאם לחפשי. והרופאים בהתבוננם שיכולים להיות נפגמים מסמרתם ועוד
להעגש כרת השתדלו להשתוות עם הקרובים הנעלבים, ואם כי ההשתוות יש אומרים
שעלתה למו בדמים מרובים, אבל השאלה היא אם גם דעת יכולה להשתוות עמהם?
האשר להחריש על מעשים תעוועים כאלה, לבנות את שם ישראל במעשי אלמות
ותקיפות נגד רצון הקרובים, וכש"כ לנתח את הנפטר שעות אחדות אחרי מותו בשעה
שלדברת הרופאים יש לחוש למות-מדומה, ובמה יפה כחם להוציא מרשות הקרובים
לעתה איש שלא נתבררה עריין מיתתו כלל, הן לפי החק הלא אסור לקבר את המת
עד שיעברו עליו ג' ימים, אם לא כמהלח מתדבקת מפני סכנת אחרים שהתירו ע"פ
השקפת הרופאים, ואיך זה מתירים למו לעשות דבר נגד החק הלא אפשר שלכבר
שיחתו הודאת של הנפטר אינם רוצי כלל קרוביו לסמוך עליהם והיו קוראים איתה
דוא אחר ומש"כ בשתדויה זאת ספורט, אין כל מסק שיאשו עונם ויענישו בכל
הומר הקין, כי ע"ב מהראוי איפא לבלי לעבור בשיקוקה על מעשים מנוגים כאלה
למען ישמעו ויראו ולא יודון עוד.

תלגרמות מיוחדות להמודיע.

יאנישאק. היתה שרפה גדולה נשרפו 220 בתים עורה נחוצה.
פטרבורג. מבל קצוי ארץ רוסיא מתקבלות הרבה מכתבים
תלגרמות מהרבנים ורבני מועה"מ המתאחדים בהתימהם להודעת-ההכחשה
הפטרבורגית.

מהנעשה והנשמע.

בישראל: הסינט הפולגרי ההליש להשתדל לבטל את איסור השיחשה שנגזרה
שם על היהודים לפני שנים אחדות 100 מיניסטר הפיננסי קאקאוועוו בשיחתו עם אחד
הסופרים האמריקאים אמר, כי אין לחכות כלל שבקרוב יושב מצב היהודים בארצנו.
היהודים-הרוסיס המועיפסר-הרעו להתנהג בתנועת-השחרור ובסלחמת יפוניא,
די למו שמצבם אינו מתרועע יותר, על הערת הסופר, ש"דברי המיניסטר עכשו אינם
סתאימים להדברים שהיה מכאן תמיד בחוץ לארץ, ישעיהוים לחטוב המצב—ענה
קיקיכבוב, כי, היהודים אין להם כל יסוד להתאנון, אחרי שאין עושים להם כל
מאומה... הסופר הוציא משיחה זו רושם מדכא, ממצב היהודים הקשה לעת עתה
מבלי כל תקוה להטבה 100 להחברה של הפצרות העברית נתן רשיון לבונן בימי-הבציר
הבא קודמים לשפה והיסטוריוא העברית 100 ביעקטרינאעלאוו פקדה האדמיניסטרציוא על
שני בתי-ספר הפרטיים למילות, לחדול לגמרי מקבל לתוכו תלמידות עבריות 100 נגד
איוה מחרים יהודים נתעורר משפט על מכרס מנורות עם ציורים שיש בהם איוה דפיון
לחטונת קדושי הנצרים 100 בהאורגן של הסוציאליסטרקטים הרוסיס, הוועדוא" נדפסה
אגרת מארעא, המדברת משפטים עם ועד ה"הובבי ציון" על ששללה את התמיכה
שהיתה נותנת להעתון, הפועל הצעיר" די בירושלם ת"ו, כנלל מאמרו הידוע של

